

Gorica na Vrbskem jezeru

Jezero na sliki ni ne Cerkniško ne Blejsko,
ampak Vrbsko, ki je zdaj za Slovenijo zamejsko.
Takrat, ko je slika, ki jo gledamo, nastala,
pa je tu bila še ena sama država,
v kateri za Vrbsko jezero velja,
da je bilo še del povsem slovenskega sveta.

A se tega ne vidi, saj ni odvisno od jezika,
niti to, kako se drsa, niti to, kako se slika.
Zato je bil slovenski Marko, nemški Markus Pernhart
bolj kot Slovenec ali Nemec predvsem izvrsten slikar.

Slikal je mesta, največ svoj Celovec,
pa tudi sosednja Beljak in Velikovec.
Za darilo cesarici Sisi od koroških stanov
je naslikal kar petdeset koroških gradov.

Slikal je naravo, tudi Triglav in Bled
in še marsikaj, kar vam bo pokazal internet.
Najbolj pa je bil in je še dandanašnji znan
po slikanju ogromnih panoram.

Čeprav je slikarstvo umetnost in ne šport,
naj povem, da je bil njegov osebni rekord
tridesetmeterska krožna, tri metre visoka slika
razgleda z Grossglocknerja, žal prevelika,
da bi ostala cela vse do naših dni.
Zato pa si še zdaj lahko napasemo oči
na štirih platnih ne prav majhnih dimenzij
z razgledom, kot ga je ljudem nudila Šmarna Gora,
ko je bilo še nepozidanega dosti več prostora.

Slavni koroški krajinar Markus Marko Pernhart
je namreč slikal res veliko in na veliko še takrat,
ko je bil naš svet še bistveno bolj mlad.

Marko Pernhart, *Gorica na Vrbskem jezeru*, okrog 1850

slikar

Marko Pernhart je bil koroški **slikar krajin**, ki je mladost preživel ob vznožju Pece na današnji avstrijski strani. Slikati se je učil ob podpornikih na Koroškem, krajši čas tudi na akademijah na Dunaju, v Münchnu in v Dresdnu. Bil je izjemno delaven slikar, saj je dokončal okrog tisoč dvesto oljnih slik in porisal petinšestdeset skicirk. Največkrat je slikal **pokrajino ob jezeru** ali pa široke, tudi **večdelne panoramske** poglede z gorskih vrhov. Nesporno spoštovanje si je *prislikal* s panoramo z vrha Grossglocknerja (Véliki Klek). Zato se je moral večkrat povzpeti na to 3798 m visoko goro. Naslikal nam je tudi štiridelne razglede z vrha Triglava, Mangarta, Stola in Šmarne gore.

zaledenelo jezero

Kako čimbolj prepričljivo naslikati led in sneg? Menda je mladi Pernhart pozimi cele popoldneve presedel na obali Vrbskega jezera, kjer si je ob žerjavici grel barve in otrple roke, da je lahko slikal. Gladko površino jezera je na sliki ustvaril s tankimi, **lazurnimi** – **presevnimi** – nanosi barve. S takšnim načinom slikanja je dosegel, da skozi vrhnji sloj preseva spodnja plast barve.

prostrano nebo

Skoraj **dve tretjini** višine slike zapolnjujejo meglice in kopasti oblaki. Pernhart je na pokrajino gledal z obale jezera. Višino njegovih oči določa obzornica – navidezna črta, na kateri se stikata nebo in zemlja. Z **nizko obzornico** je slikar podčrtal **prevlado narave** nad človekom. Podobne poudarke so na svojih slikah poznali že holandski slikarji 17. stoletja. Tudi nebo je Pernhart slikal lazurno in nam pričaral vtis koprenastega ozračja.

pot do cerkvice

Slikar nam je s **prostorskimi ključi** pokazal, da razdalja od lesene ute na obali do cerkve na otoku ni prav majhna. Ker je upošteval zakonitosti **linearne perspektive**, je leseno uto v ospredju naslikal precej večjo kakor cerkev, čeprav je bila seveda cerkev mnogo večja. Poleg tega je uta naslikana v jasnih obrisih in s toplimi barvami, oddaljena cerkev pa ni jasno obrobljena in tudi barvni toni so blede. Slikar je s takšnim razlikovanjem ustvaril občutek globine v krajini po načelu **zračne perspektive**.

figure v gibanju

Mirno, v hladne odtenke zamrznjeno pokrajino poživljajo **premikajoče se figure** drsalcev ali opazovalcev, ki so odeti v **toplejše barve**. Bližnje še lahko natančno razločimo, z oddaljenostjo pa se njihove postave postopoma zmanjšujejo in podrobnosti izginjajo. Če poskusimo prešteti vse drsalce na sliki, smo pred pravim izzivom, saj so najbolj oddaljeni označeni le z drobnimi, nejasnimi potezami. Slikar je torej tudi pri slikanju figur upošteval vse zakonitosti linearne in zračne perspektive.

VČASIH SAMO
USTVARJALNI ŽAR
NI DOVOLJ.

